

PANNY V KAMENI ZAKLETÉ

Tam nad Bilichovem, kde vzrostlý les sestupuje do hluboké rokle, ční z příkré straně balvany pískovcových skal a tvoří malou terasu nad velkým údolím. Podle nedaleké hájovny Smradovny se údolí zve na Smradovně a říká se tu také ve Smradláku. V tom půvabném kousku přírody leží v kameni ukryté dávné tajemství, snad příběh velké lásky, snad balada její tragédie...

V dávných dobách, kdy do těchto odlehklých míst v hlubokém pralese zbrzděném roklinami lidská noha nevkročila, kdy lidstvo, ještě nerobící, odvádělo bohům svou daň v krutých žertvách, v těch dobách žily podle vyprávění moudrých starců v temných lesních zákoutích divoké žínky, lesní panny, skřítci, hejkalové a jiní více či méně laskaví démoni lesa.

Také pod skalnatou stěnou hlubokého údolí se v zjasněných nocích scházely krás-

Hlava démona skal se svým ztvárněním od kamenných panen poněkud liší.

né lesní panny, aby tu na měsíčním svítlem ozářené plošině prováděly své rozpustlé tance.

V hlubině země pod skálou žil ale zlý a krutý běs. Ohybný skřet, který se tu skrýval před světem. Denního světla se bál, ale někdy za noci ze svých jeskyní vycházel, proháněl se lesem a v zlobě, která v něm neustále kypěla a které se nedokázal zbavit, lámal stromy a keře a rozháněl a děsil pokojné nocující zvířata.

"Utíkejte!" volaly za takových nocí lesní žínky. "Démon skály přichází! Démon skály se zlobí!" a stejně jako vyděšená zvířata i ony se rozprchly po lese.

Ano, démon skály mu říkaly a přesto že se ho bály, stále byly za klidných nocí vábeny do skal čímsi neznámým. Co tajemného je lákalo, aby se na skalní plošinu vracely, aby tu zpívaly a točily se v měsíčním třeptu, zahaleny jen do ratolestí a kvítím propletených vlasů.

Ono tajemství se skrývalo v hlubinách země, v doupěti démona skal. Byla to připomínka jediných krásných chvil v ještě pozemském životě zakletého skřeta. Jeho jediná

láska, jediné co mu zbylo, syn, který po letech ukrytí v skalních dutinách vyrostl v slíchného junáka.

Ten chlapec byl démonovou jedinou velkou radostí. Připomínkou dávné lásky ke krásné lesní žince a také plodem této krátké lásky, za kterou museli oba tvrdě zaplatit. Lesní kráska, prokletá svými družkami za to

že se spustila s pozemským tvorem, zemřela při porodu. Její lidský milenec byl odsouzen k věčnému žití v podzemí a jeho někdejší hezká tvář zůstala už navěky zohavena v krutém šklebu bezbřehé bolesti nad smrtí družky.

Jako je ohavnost opakem krásy a nenávisť opakem lásky, byl mladík opakem svého otce. A jako každé zvidavé mládí i on zatoužil poznat víc než temné skalní dutiny, vlhké stékající vodou do podzemních potůčků a jezírka. Byl se mu otec snažil sebevic zatajit jsočnost jiného, pozemského světa, byl se sebevic snažil zabránit mu vyjít ze skalních dutin, nakonec syna neuhlídal.

V nestřeženě chvíli, když otec upadl do hlubokého bezesného spánku, vydal se mladík zakázanou chodbou ven z temného pod-

zemí, aby poprvé spatřil měsícem osvětlené stromy, temné ve své noční zeleni, aby poprvé vdechl vůni venkovního světa, sytou svě-
žím vůní a kořeněnou spoustou přírodních esencí.

Stál tam dlouho jako očiřován. Pak přitancil lesní žínky a uchvácen jeho krásou ho vzaly do kola. Později, když všichni roze-

Dvě ze tří kamenných panen, vlevo ležící na zemi, vpravo stojící ve skále.

FOTO KAREL VIDVANSKY

hráti a udýchání usedli aby si odpočali, dovolily mu panny hladit své krásné vlasy a laskat a líbat jemné ručky.

Měsíc však zastínil mrak a z jeskyně vyrazil běs. Vyřkl výtku synovi a lesní žínky ve své strašné zlobě zaklel do kamene. Nic nedbal mladíkových prosob, aby s panen svou kletbu sňal a nepolevil ani když junák pohrozil, že se do podzemního doupěte nevrátí.

A když potom mladík svou pohružku splnil a zmizel v temné roklí, démon sám se z žalu změnil v kámen a dodnes tam z vrcholku skály, přes zkamenělá těla zakletých lesních panen vyhlíží a čeká na synův návrat...

Takhle nějak jsem si příběh kamenných soch, dnes již hodně poškozených zubem času i lidskou nenechavostí, vymyslel. Nezakládá se na žádné pověsti, je to jen drobný plod mé fantazie, kterým jsem se pokusil vcítit do skrytého díla, dnes již skoro zapomenutého zichoveckého sochaře Oldřicha Kováře. On byl tím tvůrcem, který zde někdy v dobách druhé světové války lesní žínky – panny do kamene zakleté – a démona skal z pískovce vyjmul a světlu světa i lidským očím je na odív vystavil.

O Oldřichu Kovářovi a o jeho dalších kamenných dílech v okolí Bilichova a Zichovce si ale povíme zase někdy příště.

S poděkováním za námět a doprovod Vladimíra a Tomáše Svobodovým Libor Dobner

CO MOŽNÁ O SLANÉM NEVÍTE

Něco o Hájích

Slánské Háje, oáza zeleně a klidu, jsou podle starých záznamů místem, které zbylo z mnohem rozsáhlejšího lesa přiléhajícího k městu na severu. Dřevo vytěžené v tomto lese prý bylo použito při stavbě nejstarších domů a kostela ve městě. Podle starých hospodářů sahaly kraje tohoto lesa až ke zionické silnici. Ted jsou naše Háje, na které má většina našich občanů hezké vzpomínky, v poměrně dezolátním stavu. Doufáme, že se v budoucnosti opět stanou hojně navštěvovaným, téměř svátečním místem.

SASKÝ PODÍL NA ZKÁZE VINIC

Vinařstvím bylo Slánsko proslulé už ve středověku. Stráně svažující se k Červenému potočku byly pokryty hojnými štěpenicemi, které se táhly až k Těhulí. Vinařská tradice je doložena už z konce 13. století, kdy ke kostelu sv. Gotharda patřila vinice s osmi vinaři v Ovčárech. Rozšíření vinic za vlády

nicemi ze všech stran. Na řádné obdělávání vinic a ošetřování ovocných stromů se dbalo i proto, že ovoce bylo v 16. století významným vývozním artiklem. Pohromou pro vinice a sady se stala třicetiletá válka. Rabující saská vojska brala jako kořist vše, i mladé štěpy a keře vinné révy, které skončily většinou v Nůšni a založily slávu tamního pěstitelství. Zkázou pak dovršil nucený odchod mnoha nejlepších hospodářů do exilu. Stará tradice byla přerušena, terasy zadržující na svazích úrodnou půdu se pozvolna sesouvaly, zdi někdejších zahrad rozpadaly. Rozsáhlejší pěstování vinné révy se po třicetileté válce už neobnovilo. Sice ještě v 19. století se mohli někteří Slaňáci napít slánského vína, ale pak odtud vinná réva nadlouho zmizela. Ted, zdá se, blýská se na lepší časy. Na stránkách nad Blahoticemi a Sláným – Kvíči založili soukromí pěstitelé nové vinice.

SOLANKA (MÁSLOVKA)

hojně zakládali ovocné zahrady, vysazovali ovocné stromy kolem cest a silnic. Na Slánsko se tehdy dostalo mnoho druhů hrušní, jablek, švestek a dalších. Především bylo známé jako kraj hruškový. Hruška Solanka (máslovka), zvláště žádaná v Německu, má dokonce původ ve Sláněm. (podle K. Küsla). Z dalších odrůd se zde hojně pěstovala Koruna, Hájenka, Napoleonka, máslovky Hardenpontova a Diclova, Salcburka, Koprčka a jiné. Na velkostatkách dominovaly jablek, hlavně odrůdy Panenské, Šalové, Kardinál, Parména, Reveta (několik druhů), Jeptiška, Knížecí zelení, Rehtáč soudkovitý a jiné. Také švestek bylo velké množství, ještě v roce 1920 to bylo více než 40% v kraji.

S laskavým svolením autorky prof. Olgy Judlové, slánské kronikářky, do tisku vybral Zdeněk Tvrdek